

A soproni Szent Imre Kollégium története II.

Évfolyamunk beiratkozásának 60. évfordulóján, 2013 őszén az egykori Dimitrov téri kollégiumunknál busszal megállva perceként át egykori közös élményeinket idéztük fel. Megállapíthattuk, hogy többségünk a „Szent Imre” régi néven kívül szinte semmit sem tud diákszallónk történetéről. Megítélésem szerint az ezzel kapcsolatos általános ismeretek is igen hiányosak.

Személyes visszaemlékezések

Riedl Gyula, aki 1932-ben kezdte meg erdőmérnöki tanulmányait Sopronban, a *Gyökerek és lombok* 3. kötetében így emlékezik a Szent Imre Kollégiumra:

„Én a Szent Imre Kollégiumban laktam évfolyamtársammal, Lajos bajor királyi herceggel. Lajos rendkívül szerény, nagy sportember volt. Minden reggel lefutotta a maga távját a Károly-kilátóig és vissza. Egy hétfőig meghívott sárvári otthonába. Az autóból kilépve egyenesen a kertbe vezetett, ahol édesanyja és két húga éppen kertészkedett. Egyáltalán nem tűnt föl rajtuk, hogy „királyi fenségek”. Hasonló szívéllyességgel fogadott édesapja is. A főúriság talán abban jelentkezett, hogy a vacsoránál fehér kesztyűs lakáj tolta alá a széket.”

A kollégium igazgatója, dr. Kosztersztiz József (Koszter atya) messze híres ifjúsági nevelő, rendkívüli műveltséggel és kitűnő humorral rendelkező pap volt. Lapunk az úgynevezett Genter volt. Főszerkesztője: Szederjei Ákos. Egy alkalommal valahogy a lapzártáig nem jött össze semmi anyag. Koszter atya látva a gondot (szobája volt a szerkesztőség), reggelre egymaga elkészítette a lapot úgy, mintha az abban lévő eseményeknek részese lett volna.

Nagyon szerette a főiskolásokat. Nem engedte, hogy a pestibudai „Szent Imrés” szokások tért hódítsanak a selmeci hagyományokkal szemben. Én mint az Ifjúsági Kör titkára és a Szent Imre Kör elnöke sokszor beszéltem neki hagyományainkról. Ezt mindig érdeklődéssel hallgatta. Nevelési módszereinek egy példája: a légiriadókra való felkészülésre a hatósági szervek hosszú szövegű, hatalmas plakátokon hirdették meg a tennivalókat. Koszter atya a folyosói falitáblára a következőket írta: „Ha poros a cipőd letöröld, ha légiriadó van, a lámpát leoltod”. Ezzel mindent elmondott és ezt mindenki meg is jegyezte.

Glattfelder Gyula csanádi megyés püspök látogatását várva, az általa celebrálandó miséhez Élő prefektus atya énekgyakorlatot tartott. A Pest-budai Szent Imrés énekeskönyv a *Szent vagy uram* volt. Én volt bencés diákként az *Égi lantot* ismertem. Az egyik szöveg éneklésekor az én hangom, a többiekkel ellentétben felfelé ívelt, amit a kápolnában nagy nevetés követett. Élő atya ezen „rendzavarásért” másnap Koszter atyához rendelt. Ő a prefektus jelenlétében megkérdezte, hogyan történt a „rendzavarás”, mire én elmondtam, hogy mivel kívülről tudtam a szöveget és ismertem a dallamot, nem néztem a kottát. Egy kis gondolkodás után Koszter atya Élő prefektushoz fordulva mondta: „Atya, mindenki úgy dicséri az Urat, ahogy tudja.” Kihallgatásom ezzel véget ért.

Szy Ferenc így emlékezik vissza 1941–47 között megélt kollégiumi élményeire: „1941 szeptemberében, mint első éves hallgató kerültem a soproni Szent Imre Kollégiumba. Géza bátyám akkor már másodéves kohómérnök-hallgatóként volt a kollégium lakója, így szobatársak, kamarások lettünk. A kollégium igazgatója Gacs János volt, prefektusa Németh atya. A mindennapi ügyek intézését Németh atya végezte, így vele voltunk

rendszeres kapcsolatban. Az épület keleti részében középiskolások laktak, mi, főiskolások a nyugati szárnyban. Kapcsolatunk nem volt a középiskolásokkal, a két rész el volt különítve egymástól.”

A kollégiumban lakó hallgatót az „elnök” képviselte, akit a hallgatók választottak meg, emlékezetem szerint. Amíg a kollégium lakója voltam, Jármai Ervin, később Schmidt Gyuri és Horváth Lajos töltötték be ezt a szerepet. A kollégiumnak volt egy tanárelnöke is. Rajta keresztül tartotta a kollégium vezetősége a kapcsolatot a főiskolával. Az én időmben Modrovich Ferenc professzor volt, előtte emlékezetem szerint Prosztt professzor látta el ezt a szerepet.

A kollégiumban teljes ellátást kaptunk, napi háromszori étkezéssel. Minden étkezés idejét a folyosókon felszerelt csengő hangja jelezte, és azokon időben ott kellett lenni, különben lemaradtunk az étkezéstről. A gyakorlatban ez nem ment ilyen szigorúan. A később jövők a minden étkezésnél jelenlévő prefektusnál, Németh atyánál való jelentkezés után asztalhoz ülhetek.

A kollégiumban este 10 órakor bezárták a kaput. A később érkezőknek beírta a pedellus (Szabó János vagy a felesége) a nevét és hazaérkezése idejét az erre a célra rendszeresített könyvbe. Ilyenkor kapupénzt is kellett fizetni, de már nem emlékszem az összegre. Az engedély nélküli későn jövőknek jelentkezniük kellett másnap a prefektusnál és indokolni a késést. A szabályok szerint a többszöri, indokolatlan késés a kollégiumból való kizárást hozhatta maga után, ám én ilyen esetre nem emlékszem. Amikor már beleilleszkedtünk a kollégiumi életbe, gyakrabban maradtunk ki záróra utánig. Az épület kert felőli oldalának a földszintjén, a Zrínyi utcai sarkon lakó firmáink azonban kopogtatásunkra kinyitották az ablakukat és a kerítésre felmászva, könnyen be tudtunk jutni az épületbe. Így nem kellett mindig kimaradást kérni és a kapupénzt is megspóroltuk.

Az alagsorban jól felszerelt tornaterem állt a bentlakók rendelkezésére. Az elnök időnként összehívta a kollégium lakóit a tornaterembe, főként a tanév első hónapjaiban, hogy jobban összeismerkedjenek egymással a különböző évfolyamok és fakultások hallgatói. Ilyenkor egy kis balekleckéztetés is napi-rendre került, aminek a lényege a firmák iránti tisztelet kihangsúlyozása volt. Ennek a „simázás” aktusával adtak hangsúlyt, ami azt jelentette, hogy a balekok sorban állva és meghajolva „szenveték el” a fenekükre mért ütéseket a firmáktól. Persze ez mind baráti alapon történt.

A 2. emeleten volt a társalgó, ahol esténként összejöttünk tanulásra vagy tarokkcsatákra, de főleg az utóbbira. Kezdetben Baranyay 'Sika', Páll Bandi, Perédy Pista, Lutonszky Zoli, a bátyám és én játszottunk együtt rendszeresen. Később Kocziba Jenő balek is tagja lett csoportunknak. Jenő engem választott „keresztapjának” és miután nagy barátja volt a sörivásnak, a 'Söröshordó' nevet kapta. Abban az időben a firmák minden baleknak a tudomására hozták: ha egy erdész nem tanul meg tarokkozni, akkor az illető nem is kaphatja meg a diplomáját.

A kollégiumban is voltak balekvizsgák. Az ilyen vizsgákon, a szokásos kérdéseken kívül arra is kellett válaszolni, hogy ki a 'három kalifa'. A helyes válasz: Javorek, Formanek, Schmidt. Ők hárman a kollégium idősebb, tekintélyt követelő firmái közé tartoztak, miután jó néhány évet listáztak. (Javorek Jármaira magyárosított, Formanek pedig Fényesre.)

A kollégiumban egy szép kápolna szolgált a misék tartására. Én református lévén nem itt jártam a misékre, hanem a Deák téri református templomba mentünk bátyámmal vasárnaponként.

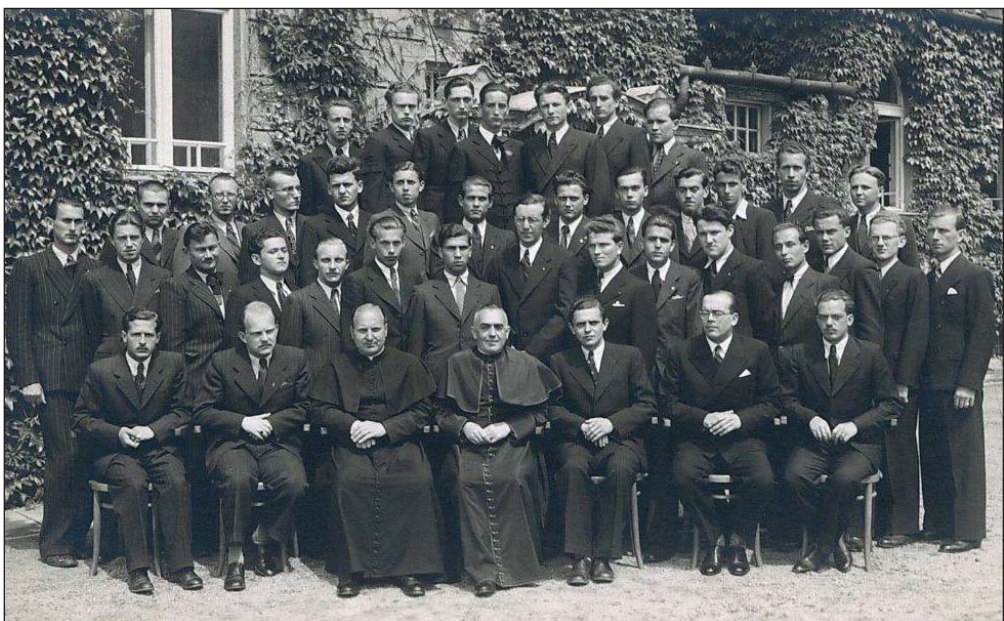
Egy szakestély után, a késő éjszakai órákban igen jó hangulatban érkeztünk a kollégiumba. *Jurcsik Pista* és *Páll Bandi* évfolyamtársaim (talán még mások is, de azokra már nem emlékszem) a kollégium kápolnájában egy „misét” rögtönöztek. Gacs igazgató szobája szemben volt a kápolna ajtajával és a szokatlan késői hangokra felébredve, ott találta a „misézőket”, amint *Jurcsik* éppen „prédikált”. A másnapi kihallgatáson consilium abeundit kaptak a tettesek, ami azt jelentette, hogy távoznuk kellett azonnali hatállyal a kollégiumból.

Gyerekkorom óta bújtam az erdőt, szenvedélyem volt a vadászat. Az egyetem is hamar megtalálta egymást, akik hasonló szenvedéllyel voltak megáldva. Ugyanúgy, a kollégiumban is szorosabb barátság alakult ki azokkal, akiknek ereiben vadászvér csörgedezett vagy legalábbis kedvelték a vadászatot. Így közeli barátok lettünk *Baranyay Sikával*, *Sziklai Oszival*, *Erdős Lacival*, *Gáboros Lacival* és *Kolodzey Tiborral*. Mi alkottuk a „vadász Kamarát”. A front alatti nehéz időkben is kimerészkedtünk a Károly-magaslat körüli erdőbe, hogy egy kicsit javítsunk a szűkös idők miatti igen silány minőségű koszton egy-egy őz vagy nyúl, fácán begyűjtésével. Több esetben a vadhúst a Laschober péknél kenyérré cseréltük, mert a mindennapi puliszkát már csak igen nehezen tudtuk lenyelni. Egy alkalommal, a bombázások idején, egy kőborló kecskét is fogott valaki az utcán és berángatva a kollégium pincéjébe, ott egy homloklövessel kivégeztük, majd jó pár napig annak a húsa szerepelt az étrenden az avas olajjal készített sárgaborsó- és babfőzelék helyett. Azóta sem tudok megbarátkozni ezzel a két étellel.

Ha jól emlékszem, 1942-ben rendezték meg a Szent Imre kollégiumok olimpiáját Sopronban. Szép eredményeket értünk el több sportágban, különösen céllövészetben és úszásban. Én is szerepeltem mindkettőben.

Ahogy a front elérte Magyarországot, nehezzé vált a közlekedés hazánkban, az ország egyes részei pedig elérhetetlenek lettek, így mi Sopronban rekedtünk sok társunkkal együtt. Ott ért bennünket az orosz katonák bevonulása a városba. Húsvét vasárnapjának reggelén, 1945-ben láttuk meg az első orosz katonákat. A Szent Imre Kollégiumot nem háborgatták, mert a parancsnokok bizonyára tudták, hogy a főiskolások nem voltak náci barátok, sőt, tüntettek is ellenük. Később azonban be-bejöttek a kollégiumba, ha segítségre volt valahol szükségük. Így több ízben vittek el néhányunkat muníciót cipelni a közeli légvédelmi ütegeik részére. Később bútorokat cipeltettek velünk, ha valamelyik parancsnokuk beköltözött egy elhagyott lakásba és az ízlésének nem feleltek meg az ott talált bútorok. Máskor a GySEV bombától sérült vasúti hídjának a javításánál kellett segédkeznünk. Ez utóbbi nehéz fizikai munkával járt, ezért hamar rájöttünk, hogy ha egy lapátot vagy valamilyen más szerszámot a vállunkra vetve gyalogoltunk, színlelve egy más munkahelyre való küldésünket, nyugodtan hazasétálhattunk a kollégiumba, senki nem állított meg bennünket. Ezután többször is megsétáltunk egy-egy szerszámot a vállunkon, és már ritkán kellett nehéz munkában kuliznunk.

Röviddel a front áthaladása után a kollégiumot el kellett hagynunk, mert az épületet kórháznak rendezték be a szovjet hadsereg sebesültjeinek ápolására. Helyette az Evangélikus

A Szent Imre Kollégium vezetői és diákjai 1940 körül (Fotó: Illyés Zoltán hagyatékából)

Teológus Otthont kaptuk meg, amely közel a Szent Imre Kollégiumhoz, a mostani József Attila utcában áll.

A front átvonulása után az első adandó alkalommal elindultunk hazafelé több társunkkal, ki-ki a saját otthona felé. Mi bátyámmal Dombóvárra igyekeztünk és pár napi kalandos utazás után szerencsésen meg is érkeztünk.

A nehéz ellátási viszonyok miatt nem tudtam visszamenni Sopronba hosszú hónapokig, így otthon készültem a még hiányzó vizsgáim letételére. Ha jól tudom, a kollégium 1947 tavaszán kapta vissza az épületét. Ekkor újra a Szent Imre Kollégium épületébe mehettem vissza, hogy lerakjam a még hiányzó vizsgáimat és készüljek a végszigorlatra.

Amikor a népi demokráciának nevezett diktatúra vette át a hatalmat, Sopronban is megkezdődött a háború előtti évek vezetőinek és az egyházaknak, papoknak a zaklatása az 1946–47-es években. Gacs János igazgatónkat is a „bíróság” elé vitték. Amikor tudomásunkra jutott a tárgyalás helye és időpontja, mi is, a kollégium lakói, testületileg kivonultunk a tárgyalásra és csaknem megtöltöttük a termet. A vádirat nevenséges, mondva csinált „bűnöket” sorolt fel, amiknek hallatára mi lábdobogással, zajongással fejeztük ki nemtetszésünket. A bíró, aki valami mesterember lehetett, letartóztatással fenyegetőzött, de arra nem került sor, talán azért, mert túl sokan voltunk. Gacs igazgatónk sora megcáfolta a felhozott vádakat, több esetben hivatkozva a Hóman-Szekfű: Magyarország történelme könyvében írottakra, és végül is felmentették a vádak alól, bizonyítékok hiányában. (A népi demokráciában Hóman-Szekfű történelmekönyve elfogadott, hiteles műként szerepelt, ezért nagy súlya volt.)

Diplomámat 1947 nyarán szereztem meg, és Miskolcon kezdtem, majd a Növényteni Tanszéken folytattam és 1956 után Kanadában élve fejeztem be erdészpályafutásomat.”

Szörényi Miklós, aki 1946-tól az államosításig volt a kollégium lakója, így emlékezik vissza az ott töltött évekre:

„1946-ban fogadták el jelentkezésemet a Szent Imre Kollégiumba. Előzetesen a háború utáni világsústartó infláció miatt természetben határozták meg az ellátási díjat. Időközben a forint bevezetésével pénzügyi hozzájárulást állapítottak meg. 200 forint havidíjat kellett befizetni, mely akkor jelentős összeg volt. Ebben az időben egy erdőgondnok havi fizetése 4-500 forint volt. Ezt jelentős természetbeni járandóságok, gazdálkodásból származó jövedelem egészítette ki. A kollégium eredeti épületében a há-

ború után orosz katonai kórházat helyeztek el. Így még 1946-ban is néhány hónapig a közeli, József Attila úti Evangélikus Diákszállóban kaptunk elhelyezést.

Elsőévesként kétágyas szobában először Mészáros Istvánnal, majd később Diósi Gyulával laktam együtt. A lakók közül még Solymos Rezsőre emlékezem vissza név szerint.

Ebben az időben is Gacs János és Németh atya vezették a kollégiumot. A mindennapi élet során elsősorban nevelőtanárunkkal, Németh atyával kerültünk kapcsolatba, akit a diákokon lakói egymás közt a prefektus szó alapján Prefinek hívtak. Gacs János idős, tekintélyes megjelenésű emberként él emlékezetemben. Vele a kollégisták hétköznapi életük során ritkábban találkoztak. A kollégium kápolnájában tartott reggeli miséin sokszor voltam ministránsa.

Az egyházi intézményként működő kollégiumban minden nap reggeli misével kezdődött. A napi programot illetően egyébként szinte teljes szabadságot kaptunk. Így az Ifjúsági Kör rendezvényein, egyéb diák-összejöveteleken rendszeresen részt vettünk. Viszont a tíz órai kapuzárást csak külön engedéllyel lehetett túllépni. Az étkezési időt is be kellett tartani.

A menza az épületen belül működött. A konyhai személyzetet a kollégium alkalmazta, hallgatók szolgálta fel. Az alagsorban nagy, közös zuhanyozó helyiség volt, ahol a reggeli és esti órákban meleg vizet biztosítottak számunkra.

Az emeleti társalgóban gyakran jöttünk össze beszélgetni. Rádióhallgatásra is lehetőség volt. Az idősebb hallgatók „pártfogásával” itt barátkoztunk a tarokkozás „tudományával” is. Egy nagyobb helyiségben izgalmas pingpongszettekátát vívtunk egymással.”

Zsigó László nevezetes, kollégiummal kapcsolatos sporteseményt örökít meg a diákéveiről beszámoló nagyszerű írásában. 1948 májusának első vasárnapjára a város frekventált helyein plakátok hirdették a BKK (Belvárosi Kamarások Klubja) és a Szent Imrész hallgatók csapata közti rangos futballmérkőzést. Rendezvényükkel a megszilárduló új hatalom erősödő, ennek keretében az egyházi kollégiumot megszüntető agresszivitása ellen is tiltakozni kívántak.

A belvárosiak hálóingben, a kollégisták pizsamában futottak ki a pályára. A „sportöltözékükhöz” kötelezően hozzátartozott a „diszkrét úszógatyá”. Népes városi – köztük nagyon sok „pajkos” diáklány – és hallgatói közönség hangos szurkolásával zajlott a mérkőzés. A remek humorral megáldott és minimális bírói ismeretekkel rendelkező Pozsgai Tucinak nagy szerepe volt a meccs hangulatának fokozásában.

A hálóingesek csapatában a balszélső Zsigó Lászlón kívül Göde, Szentkúti, Tamássy, Csath, Januskó, Gaál, Czeglédi, Mátyás és Német játszott. A Szent Imrések – „akik inkább tudtak focizni” – közül a szerző *Perlaki Jánost, Pópity Jenőt, Szörényi Mikit és Kovács Bélát* említi meg.

Rögtönzött humoros jelenetekkel fűszerezett, jó hangulatú mérkőzés a Szent Imrések 2:1-es győzelmével ért véget.

Szörényi Miklós emlékei szerint a jelentős díj ellenében kapott teljes ellátás még a háború utáni nehézségek közt is gondtalan diákéletet biztosított az ott lakóknak.

1948-tól igen kiéleződött a küzdelem az új hatalom és az egyházak közt. Egy alkalommal például a város keresztény lakói és diákjai Mindszenty József bíboros melletti tüntetést szerveztek Sopron utcáin. A nagy létszámú tüntetést a tűzoltóság vízfecskendezéssel, rendőrségi beavatkozással oszlatta szét.

Zsigó László így számol be az 1948. december 23-án letartóztatott Mindszenty József hercegprímás melletti tüntetésről:

„Sopronban is kivonult a nép az utcára. Nemcsak az öregek és a hívők, hanem az egész ifjúság is. Óriási demonstráció volt a

Várkerületen, kivonult a teljes rendőrség, aztán a tűzoltóság. Ütötték-verték és a tűzfecskendővel locsolták a tüntetőket. Rengeteg embert összefogtak, akiket a városháza pincéjébe zártak, s az első sorban menetelő Bánfi Miklós erdőmérnök-hallgatót vízes pokrócban félholtra verték, azt állítva, hogy ő volt a tüntetés egyik szervezője. Az összecsapás végül azzal végződött, hogy az egyetemet a tanulmányi osztályon keresztül kötelezték Bánfi Miklós kizárására. Súlyosan sértette ez az egyetem jogait is. A kommunistákat azonban már nem lehetett megfélemezni: Rákosi a kezébe kaparintotta a hatalmat, az országot.”

Zsigó László beszámolt még egy, a bírósági ítélethirdetés után tartott, kegyetlenül szétvert Mindszenty melletti soproni tüntetésről is.

Szörényi Miklós Szent Imrész éveinek emlékeit a következőkkel zárja: „Az államosítás kapcsán nyilatkoznunk kellett, hogy hozzájárulunk-e a kollégium állami működtetéséhez? Több társammal együtt ezt a nyilatkozatot nem tettem meg. Valamennyiünket azonnali hatállyal kizártak az új vezetés alatt működő diákszállóból.

1949 őszétől a kollégium közelében lévő kamarában, Diósi Gyuszival együtt fejenként havi 40 forintért béreltünk szállást. A közelben lévő kollégiumi menzán sem étkezhettünk tovább. Viszonylag olcsó ebédet az Ifjúsági Kör Rákóczi utcai épületében lévő menzán kaptunk. Itt Nagy Tamás (Tamás bácsi) volt akkor a vezető és diáktársaink a felszolgálók.

1951-ben szereztem meg erdőmérnöki oklevelemet. Munkába állásom első napjától nyugdíjazásomig a mai Mecsekerdő Zrt. területén dolgoztam különféle beosztásban.”

Egyetemi karok diákokthoinak hálózata 1953-ig

Tompa Károly korábban említett könyvében idézi az 50-es években a főiskola Tanulmányi Osztálya vezetőjeként ismert *Somodi Jakab* jelentését a diákokthoinak hálózata kialakításának folyamatáról 1953-ig.

Az új hatalom háttérben 1949 tavaszán a Hotel Inter lakóit elhelyezték a Szent Imre Kollégium egyik emeletén. 1950 tavaszán a Szent Imre Kollégiumban elhelyezett internátusbeli hallgatók támogatásával a Szent Imre hallgatói csatlakoztak az internátusból állami kollégiummá alakult hallhatókhoz, s itt költözött össze a többi kollégium tagsága.

1951 őszén a Soproni Egyetemi Karok diákokthoin céljára megkapták a József Attila úti volt evangélikus kollégium és a Templom utcai volt bencés gimnázium épületeit, ahol 100-100 főt lehetett elhelyezni. Ezekben az épületekben a bánya-, kohó-, földmérő- és erdőmérnök-hallgatók kaptak szállást.

1952 őszén a volt Szent Imre Kollégiumban és a Templom utcai épületben csak erdőmérnök-hallgatókat helyeztek el. A földmérőhallgatók az evangélikus Diákokthoin kapták meg (a bányászokat az Erzsébet utcai volt Pénzügyi Palotában – ma a Közgazdaságtudományi Kar épülete – helyezték el. IB).

1953 őszén az erdőmérnök-hallgató lányok először a volt Rákóczi Ferenc m. kir. reáliskolai nevelőintézet épületében (ma József Attila utcai öregek otthona), majd rövid ideig az üresen álló Gruber Szállóban kaptak szállást. Egy év után ők is beköltöztek a Szent Imre Kollégium volt épületébe. Az államosítás után egy új korszak kezdődött a volt Szent Imre Kollégiumban.

Dr. Illyés Benjamin

okl. erdőmérnök

Részlet a szerzőnek a főiskolai (egyetemi kari) hallgatók szállásbelyezését a soproni áttelepüléstől 1958-ig terjedő időszakot áttekintő tanulmányából. A cikk egy változata kanadai kollégák időszaki kiadványa, a Kapocs 2014/1 számában jelent meg.